

Sygn. akt Ns 5/13

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2013 r.

Sąd Rejonowy w Zgorzlecu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Maciej Dubrowski

Protokolant: Ewelina Pługowska

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2013 r. w Zgorzlecu na rozprawie

z wniosku **A. Ł.**

przy udziale (...) **S.A. w K.**

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

I. oddalić wniosek,

II. zasądzić od wnioskodawcy A. Ł. na rzecz uczestnika (...) S.A. w K. kwotę 240 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca A. Ł. wnioskiem z dnia 31-12-2012r wystąpił przy udziale (...) S.A. w K. o ustanowienie za odpowiednim wynagrodzeniem służebności przesyłu, na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawcy, położonej w Z. między innymi przy ul (...), objętej prowadzonymi przez Sąd Rejonowy w Zgorzlecu księgami wieczystymi Kw nr (...), odnośnie działek o numerach ewidencyjnych (...). Wnioskodawca domagał się tytułem stosownego jednorazowego wynagrodzenia kwoty 466 848,00 zł.

W uzasadnieniu wniosku wskazał, „że uczestnik jest właścicielem urządzeń elektroenergetycznych służących do przesyłania energii elektrycznej, zlokalizowanych na wymienionych wyżej działkach. Istnienie urządzeń na nieruchomości wnioskodawcy stanowi znaczne obciążenie tej nieruchomości i znacznie obniża ich wartość funkcjonalną. Powołał się też na orzecznictwo Sądu Najwyższego I CSK 171/08i II CSJ 346/08 jako argumentu przeciwko zarzutowi zasiedzenia służebności przez uczestnika.”

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka postępowania (...) S.A. w K. wniosła o oddalenie wniosku. Jako główny zarzut uczestniczka podniosła posiadanie tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości wnioskodawców w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu, który uzyskała w drodze zasiedzenia. Argumentując, iż: „w granicach działki nr (...) położonych w Z. przebiega linia niskiego napięcia oraz posadowiony jest jeden słup (działka (...)) Przedmiotowa linia została wybudowana w roku 1959. Z dołączonego do wniosku odpisu z księgi wieczystej nie wynika, że wnioskodawca jest właścicielem działki nr (...). Uczestnik przeczy wszystkim twierdzeniom wnioskodawcy o ile wyraźnie ich nie przyznaje. Uczestnik postępowania z ostrożności podnosi w niniejszej sprawie zarzut zasiedzenia służebności przesyłu. (...) SA w K. od roku 1959, (karta z księgi inwentarzowej) nieprzerwanie użytkuje urządzenia elektroenergetyczne posadowione na działkach wnioskodawcy pomimo zmian organizacyjnych, które we wskazanym okresie były następujące:

- do roku 1989 uczestnik wchodził w skład przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) w P. - Zakład (...).
- w 1989 roku na podstawie Zarządzenia Ministra przemysłu z dnia 16 stycznia 1989r utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w J..
- w 1993 roku Zakład (...) został skomercjalizowany, powstała spółka (...) nazwą Zakład (...) S.A.
- w 2004 r Zakład (...) S.A. przejął majątek spółek energetycznych

z L., O., W. i W. w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh i stał się przedsiębiorstwem wielooddziałowym pod nazwą (...) SA, który zmienił następnie nazwę na (...) S.A , a obecnie po kolejnym połączeniu spółek, od 1 września 2011 r prowadzi działalność pod nazwą (...) S.A. z siedzibą w K., Oddział w J..

Powyższe oznacza, że od 1959 r. obecność linii elektroenergetycznych była akceptowana przez właściciela przedmiotowych działek. Skoro według zapisów w książce majątkowej uczestnika wskazana we wniosku linie zostały w granicach obecnej nieruchomości uczestnika, wybudowana do 1989 r, bez zmiany ich lokalizacji, oznacza to, że od tego czasu linie te stanowią trwałe i widoczny element objętej rozszczeniem działek. W tej sytuacji oczywistym jest, że uczestnik jako następca prawny przedsiębiorstwa państwowego w sposób widoczny, trwały i nieprzerwany od ponad 30 lat, w dobrej wierze, korzysta z nieruchomości stanowiącej obecnie własność wnioskodawcy, co oznacza, że uczestnik spełnił przesłanki do nabycia prawa do nieodpłatnego korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w związku z zasiedzeniem służebności przesyłu w zakresie przebiegu wyżej opisanej linii. W sposób bezsporny służebność przesyłu może być nabyta przez właściciela urządzeń przesyłowych w drodze zasiedzenia. Taką możliwość dopuszczają przepisy, jeżeli są spełnione ustawowe przesłanki zasiedzenia i taka sytuacja występuje w przedmiotowej sprawie. Skoro służebność przesyłu wprowadzono do polskiego systemu prawnego z dniem 3 sierpnia 2008r. a jej treścią jest korzystanie przez właściciela urządzeń z cudzej nieruchomości w zakresie niezbędnym dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń przesyłowych, to właściciel tych urządzeń nabywa prawo do nieodpłatnej służebności przesyłu ex lege w trybie zasiedzenia, ponieważ w sposób niewątpliwy napowietrzne sieci elektroenergetyczne spełniają, zgodnie z art 292 k.c. przesłanki trwałego i widocznego nabycia tego prawa. Linia ta, zgodnie również z dyspozycją art. 172 k.c. spełnia wymóg posiadania w dobrej wierze nieruchomości, w sposób nieprzerwany, przez oznaczony ustawowo okres 20 lat. Co zostało wyżej wykazane.

Biorąc pod uwagę fakt, że istotna w związku z zasiedzeniem zmiana stosunków własnościowych nastąpiła z dniem 1 lutego 1989 roku, a więc od transformacji ustrojowej minęło przeszło 20 lat. a wyżej wskazane linie, we fragmencie przebiegającym przez działkę wnioskodawcy, przez cały ten okres do chwili obecnej stanowią własność uczestnika, którego tożsamość potwierdza aktualny pełny odpis z KRS to przyjąć należy, że konieczny do zasiedzenia służebności upłynął z całą pewnością 1 lutego 2009r. Reasumując, skoro zgodnie z art. 292 kodeksu cywilnego służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, co Sąd Najwyższy potwierdził w wyrokach z dnia 31 maja 2006 r sygn. IV CSK 149/05 oraz z dnia 08.09. 2006 r sygn. II CSK 112/06, w których uznał, że właściciele gruntów, na których znajdują się urządzenia takie, jak słupy i linie energetyczne. telefoniczne, wodociągi i gazociągi wykorzystywane przez firmy przesyłowe, muszą się liczyć z możliwością ustanowienia służebności gruntowej na rzecz przedsiębiorstwa, to stanowisko odnosi się również do nabycia poprzez zasiedzenie służebności przesyłu, co znajduje potwierdzenie w dyspozycji art. 626 § 3 k.p.c. Uczestnik jako właściciel działki nr (...) położonej w J. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Wydział Ksiąg Wieczystych w J. prowadzi księgę wieczystą nr (...) wskazuje, iż doszło do zasiedzenia w/w służebności w zakresie obejmującym istniejący stan rzeczy oraz gwarantującej znoszenie istnienia infrastruktury elektroenergetycznej oraz dostęp do niej .umożliwiający eksploatację przedmiotowych urządzeń.

”

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca jest właścicielem nieruchomości składającej się między innymi z działek o numerze (...) obręb (...), położone w mieście Z. przy ulicy (...) o łącznej powierzchni 0,5850 ha, dla których Sąd Rejonowy w Zgorzelcu, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste pod nr (...). Przez te działki przebiega jedna linia niskiego napięcia należąca do (...) Spółka Akcyjna w K.. Nieruchomość wnioskodawca nabył na podstawie sądowego działu spadku po swoim ojcu H. Ł. z dnia 27-06-2002r. H. Ł. własność przedmiotowej nieruchomości uzyskał od Skarbu Państwa na podstawie orzeczenia o wykonaniu aktu nadania z dnia 13-09-1962r nr (...)

(dowód: ksero postanowienia Sądu Rejonowego w Zgorzelcu z dnia 27-06-2002r o sygn. akt I Ns 388/99 k 9, decyzji Burmistrza Miasta Z. z dnia 20-11-2003 o zatwierdzeniu podziału działki k 10 , projekt podziału k 11, odpis Kw (...)/6k 13-20, wypis z rejestru gruntów k 31 odpis Kw nr (...) k 94)

Na nieruchomości wnioskodawców, na działkach oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), usytuowane są urządzenia elektroenergetyczne stanowiące własność wnioskodawcy – jedna linia niskiego napięcia NN o rozpiętości kabli do 0,5 m linia przebiega przez te działki na długości około 150 m. i znajduje się jeden słup tej linii.

Bezspornym było, że linia niskiego napięcia została wybudowana do 1959r w ramach elektryfikacji miast i wsi.

(dowód: okoliczność bezsporna, mapy – k. 12)

Wnioskodawca na podstawie umowy z dnia 12-04-2007r zawartej z Gminą Miejską w Z. jest dzierżawcą działki nr (...), O. II, Am 8 położonej w Z. przy ul (...) o powierzchni 0,07 ha. Umowę zawarto na czas nieokreślony.

(dowód: okoliczność bezsporna, umowa dzierżawy – k. 29, wypis i wyrys z geodezji k 31)

Pismem z dnia 22-06-2012r. wnioskodawca wystąpił do uczestnika o ustanowienie służebności przesyłu na jej rzecz, z rozliczeniem bezumownego korzystania od 27-06-2002r Do zawarcia umowy pomiędzy stronami nie doszło, albowiem już w odpowiedzi na to pismo (...) S.A. w K. zgłaszał zarzut zasiedzenia służebności przesyłu.

(dowód: pismo wniosk. z dnia 22-06-2012r. – k. 4, odpowiedź uczestnika k 5)

(...) S.A. w K. jest następcą prawnym Zakładu (...) w J., który wybudował i korzystał z linii NN.

(okoliczność bezsporna)

Wnioskodawca pomimo, że linie istnieją odkąd pamiętają. Nigdy wcześniej nie występował do uczestnika lub jego poprzedników z jakimkolwiek roszczeniami związku z istnieniem spornej infrastruktury energetycznej na swoich działkach. Nic mu nie wiadomo aby takie roszczenia zgłaszał jego ojciec H.. Wnioskodawca na działce (...) w 2010r wybudował dom bezpośrednio pod linią NN.

(dowód: zeznania świadka N. K. k 99, twierdzenia wnioskodawcy k 95,99v, mapy –k 23)

Przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) w P. - Zakład (...),

- w 1989 roku na podstawie Zarządzenia Ministra przemysłu z dnia 16 stycznia 1989r utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w J.,

- w 1993 roku Zakład (...) został skomercjalizowany, powstała spółka (...) nazwą Zakład (...) S.A.

- w 2004 r Zakład (...) S.A. przejął majątek spółek energetycznych

z L., O., W. i W. w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. i stał się przedsiębiorstwem wielooddziałowym pod nazwą (...) SA, który zmienił następnie nazwę na (...) S.A , a obecnie po kolejnym połączeniu spółek, od 1 września 2011r prowadzi działalność pod nazwą (...) S.A. z siedzibą w K., Oddział w J..

(dowód: odpis KRS uczestnika k 74-84, zarządzenie Ministra Przemysłu z dnia 14-01-1989r k 71-73, zarządzenie Ministra Przemysłu z dnia 09-07-1993r k 69-70)

Sąd zważył, co następuje:

W dniu 30 maja 2008 r. została uchwalona ustawa o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), która wprowadziła z dniem 3 sierpnia 2008 r. do polskiego systemu prawnego, obok służebności gruntowych i służebności osobistych, trzeci rodzaj służebności - **służebność przesyłu** (art. 305¹-305⁴ k.c.) Ustanowienie służebności przesyłu jest możliwe tylko na rzecz takiego przedsiębiorcy, który jest właścicielem urządzeń, służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych urządzeń podobnych lub który zamierza wybudować takie urządzenia (art. 49 § 1 k.c.). Oznacza to, że służebność przesyłu może mieć zastosowanie zarówno do takich stanów faktycznych, gdy urządzenia przesyłowe już istnieją, jak również, gdy przedsiębiorca urządzenia te zamierza dopiero wybudować w przyszłości. Omawiana nowelizacja pozwala zarówno na uregulowanie tzw. zaszczości, oraz zabezpiecza interes prawny przedsiębiorcy już w fazie planowania inwestycji (G. B., W sprawie podmiotowych praw rzeczowych..., s. 43; tenże, Urządzenia przesyłowe..., s. 56). Na podstawie cytowanych przepisów wnioskodawca domagał się ustanowienia służebności za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 466 848,00 zł uznając, iż taka kwota zrekompensuje uciążliwość jaką muszą znosić związku z istnieniem linii energetycznej na jego nieruchomości.

Z oczywistych względów wniosek A. Ł. w zakresie działki nr (...) podlegał oddaleniu albowiem dzierżawca nieruchomości nie jest legitymowany do złożenia wniosku na podstawie art. 305¹-305⁴ k.c. gdyż zgodnie z literalnym brzmieniem cytowanych przepisów uprawnienie to przysługuje wyłącznie właścicielowi. Brak legitymacji czynnej wnioskodawcy skutkuje oddaleniem jego wniosku co do działki nr (...) na podstawie art. 305² § 2 k.c.

W zakresie działek stanowiących własność wnioskodawcy o nr (...) oczywistym jest, że nie ma potrzeby ustanowienia służebności przesyłu jeżeli przedsiębiorca posiada tytuł prawny do korzystania z cudzej nieruchomości. Taki zarzut zgłosiła uczestniczka postępowania podnosząc zarzut zasiedzenia służebności przesyłu. Czyli zdarzenia prawnego prowadzącego do nabycia służebności, które nastąpiło przez upływ oznaczonego w ustawie czasu. Przesłankami więc zasiedzenia służebności przesyłu zgodnie z art. 305^(4) k.c. w z związku z art. 292 k.c. są: 1) posiadanie służebności, polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia w zakresie odpowiadającym treści określonej służebności; 2) upływ oznaczonego w ustawie czasu, czyli 20 lub 30 lat, w zależności od tego, czy posiadacz służebności był w dobrej, czy w złej wierze. Nabycie służebności następuje z mocy prawa, a jej treść odpowiada dotychczasowemu sposobowi i zakresowi korzystania z nieruchomości obciążonej przez przedsiębiorstwo przesyłowe i co wymaga podkreślenia także wbrew woli bezczynnego właściciela.

Na tle bezspornego w zasadzie stanu faktycznego spór stron miał wyłącznie charakter jurydyczny sprowadzający się do odmiennie interpretacji przepisów i wynikającej z niego innego obliczenia czasu posiadania służebności niezbędnego do jej zasiedzenia. Sama okoliczność korzystania przez uczestnika urządzeń infrastruktury energetycznej na działkach wnioskodawcy i jej czasowo-okres był pomiędzy stronami bezsporny.

Sąd orzekający podziеляjąc pogląd z Postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r. o sygn.. akt V CSK 183/11 o treści: „ Nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia.” uznał, iż uczestnik i jego poprzednicy prawni posiadali służebność przesyłu obciążającą nieruchomość wnioskodawcy od momentu wybudowania linii NN przy czym jako datę pewną jej istnienia na zasadzie domniemania faktycznego przyjął rok ujawnienia linii w księgach majątkowych Zakładu (...) w J. tj. dzień 31 grudnia 1959r. Mając jednak na uwadze, iż działki stały się własnością osoby fizycznej od dnia 13-09-1962r od tego dnia rozpoczął bieg termin niezbędny do nabycia służebności w drodze zasiedzenia. Zasiedzenie służebności stosownie do obowiązujących w tamtych okresie przepisów następowało w dobrej wierze po upływie 10 lat czyli w dniu 14-09-1972 r jednak służebność przesyłu została w tym czasie nabyta przez

przedsiębiorstwo państwowe na rzecz skarbu państwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności właśnie w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c. oraz ze względu na treść art. 128 k.c. nie mogły nabyć na swoją rzecz własności ani innych praw rzeczowych (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05, niepubl., i z dnia 8 czerwca 2005 r., V CK 680/04, niepubl., oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, "Biuletyn SN" 2006, nr 5, s. 11 i z dnia 10 kwietnia 2008 r., IV CSK 21/08, niepubl.). Ponieważ przepis art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy kodeks cywilny uprawniał do skrócenia terminu zasiedzenia o połowę okresu posiadania sprzed daty wejścia w życie tej ustawy to ostatecznie przyjął sąd, że bieg zasiedzenia rozpoczął się w dniu 1 października 1990 roku, ale posiadanie za okres od 14-09 1972 r roku do 30 września 1990 roku ulega zaliczeniu w połowie czyli wysokości 9 lat.

(...) S.A. w K. może więc w takiej wysokości zaliczyć czas posiadania przez swoich poprzedników. Konsekwencją powyższego jest przesądzenie, iż uczestnik nabył w drodze zasiedzenia służebność przesyłu w dobrej wierze z dniem 2 października 2001 r, podkreślenia przy tym wymaga, iż ewentualne nabycie w złej wierze też by już nastąpiłoby z dniem 2 października 2011r , albowiem pierwszą i jedyną czynnością wnioskodawcy prowadzącą do przerwania biegu zasiedzenia było złożenie wniosku w niniejszej sprawie w dniu 31-12-2012r poprzedzonego tylko jego pismem z dnia 22-06-2012r . Podkreślenia wymaga przy tym, iż Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2008 r.o sygn.. akt II CSK 346/08 na który powołuje się wnioskodawca został wydany w innym stanie faktycznym, w którym urządzenia energetyczne zostały wybudowane na cudzym gruncie. W okolicznościach niniejszej sprawy mamy do czynienia, zdaniem sądu orzekającego, z sytuacją odmienną, gdyż urządzenia zostały wybudowane na gruncie stanowiącym własność Skarbu Państwa w chwili budowy. Wydawanie więc decyzji administracyjnych, które mogłyby ograniczać uprawnienia właścicielskie na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 lipca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (tekst jedn. Dz. U. z 1954 r. Nr 32, poz. 135), ani ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (tekst jedn. Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64) było w taki wypadku całkowicie zbędne. Niewątpliwie więc w chwili kiedy nastąpiło przeniesienie własności przedmiotowych działek na rzecz poprzednika prawnego wnioskodawcy –jego ojca H. Ł. działki te były już obciążone istniejącą na nich infrastrukturą energetyczną.

Biorąc pod uwagę wynikające z treści art. 7 kc i art. 234 kpc domniemanie dobrej wiary, które jest wiążące dla sądu o ile druga strona domniemania tego nie obali przyjęto, że uczestnik posiadał służebność w dobrej wierze. Wnioskodawca nie przedstawił żadnych argumentów faktycznych, które poddałoby domniemanie dobrej wiary uczestnika pod wątpliwość. Z jego wyjaśnień wynika natomiast bezkonfliktowe istnienie tej linii i korzystanie z jej urządzeń przez uczestnika i jego poprzedników prawnych przez cały okres jej istnienia do dnia 22-06-2012r skutkujące między innymi wybudowaniem domu jednorodzinnego w latach 2008-2010r przez wnioskodawcę bezpośrednio pod linią NN na działce nr (...).

W przypadku więc tej linii nie było żadnych wątpliwości dla istnienia dobrej wiary uczestnika związku z jej bezkonfliktowym istnieniem od momentu budowy do 2012 roku. Stosownie bowiem do art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Korzystanie z napowietrznych linii energetycznych jest zatem klasycznym przykładem prowadzącym do zasiedzenia służebności przesyłu. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne i jest ono wystarczające do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie (tak SN w postanowieniach z dnia 11.02.2010 roku I CSK 181/09 oraz z dnia 5.06.2009 roku I CSK 392/08).

Mając na uwagę powyższe orzeczono jak w sentencji w pkt I na podstawie art. art. 305² § 2 k.c. a contrario.

Przesądzenie negującego roszczenie wnioskodawcy zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu bezprzedmiotowym czyniło przeprowadzenie dowodów służących jedynie ustaleniu wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu. Dowodów połączonych z wydatkami, których poniesienie stanowiło by całkowicie zbędne narażenie wnioskodawcy na dalsze koszty.

Orzeczenie o kosztach oparto o art 520§3 k.p.c. mając na uwadze, iż interesy stron były wyraźnie sprzeczne i od samego początku spór koncentrował się na zasiedzeniu lub nie służebności. Dlatego obciążono wnioskodawcę obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego uczestnika których wysokość ustalono na podstawie § 7 pkt 3 („sprawy dotyczące służebności) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.) tj. na kwotę 240 zł.